NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 26. julia 1854. *List 59.*

Od gnojenja s slamo.

Po poljskih pridigah prof. dr. Stöckhardt-a.

3. Kakošna škoda za gnoj izvira gospodarju iz slabe klaje?

Dvojne škode hočemo tukaj posebno omeniti. Očitna je kot beli dan, in vendar je gospodarji ne porajtajo v veliko lastno škodo.

1) Če se živina slabo redí, se klaja slabo splačuje. Vsaka živina potrebuje neko mero živeža, le da se pri življenju ohrani. Od te piče, kakor smo že povedali, zgine čez polovíco po sopenju in po kožnem hlapenju tako, da od te klajne polovíce nima gospodar nobenega druzega dobička kakor le gnoj, in tega gnoja je zmiraj manj in tudi manj močán je memo unega, ako je živina čez tisto mero klaje dobila, ki je potrebuje le za ohranjenje življenja. Čez to mero mora pa vsaka živina klaje dobivati, ena za moč pri vpregi, druga za pridelovanje mesa, tretja za pridelovanje mastí, četerta mléka, peta volne itd. Iz tega presežka ali od te odvečne klaje ali tako imenovane „pridelovavne klaje“, izvleče živinski život le toliko, kolikor potrebuje za pridelek imenovanih stvarí (mesa, mastí, mléka, volne); vse drugo gré v gnoj, ki je tedaj bolj močán, pa tudi več ga je. Le od tega presežka zamore kmetovavec pričakovati doneskov, in ti bojo toliko obilniši, kolikor več je, vendar brez potrate, živina povžila klaje.

Če, postavimo, 100 centov sená zakèrmimo (pofutramo) 10 živinčetom, tako, da se one po ti kermi le pri življenju ohranijo, kolikšen dobiček nam je to? Sila majhen, in nič večji, kakor da le malo gnoja dobimo in druzega nič. Postavimo pa, da ravno tisto mero klaje damo le 5 živinčetom, bo potem 50 centov sená že čez ohranjenje življenja šlo, — teh 50 centov sená bo že pridelovavna klaja, to je, iz teh 50 centov sená bo gospodar dobil več gnoja in čez 300 funtov ali 3 cente mesa in mastí (loja). V 50 centih sená je blizo 2000 lotov gnjilca, v 300 funtih mesa ga pa je 300 lotov; potem takem ostane od teh 50 centov sená dobrih 5 šestínk ($^5/_6$) v gnoju in le ena šestinka (to je, šesti del) sená se je obernilo v meso. Ta šestinka pa, obernjena zdaj na meso, se tako dobro splača, da unih 5 šestink dobimo poverh, to je, popolnoma zastonj, zakaj po mesu se gnjilec desetkrat višje v dnar spravi, kakor pa po gnoju. Te višje cene bi — se vé da — tisti ne dosegel, kdor bi naravnost s klajo gnojil.

S samo slamo živino čez zimo prerediti ali prav za prav prestradati, nemore nikdar dobiček biti, zakaj žitna slama ima celó malo gnjilca v sebi, pa tudi druzih prebavljivih redivnih rečí nima; je po tem takem lahko verjeti, če živini še toliko slame pokladaš, ji vendar le premalo živeža daješ. Vsa druga pa je, če se slami tisto dodaja, česar sama nima, to je, taka piča, ki ima gnjilca dosto v sebi; naj boljši kup so ogeršične preše (ogeršična pèrga). Kako zlo to živini tekne, učé naj novejše skušnje Wolfove, po kterih se je zvedilo za gotovo, da pri obilni reji z ogeršično moko iz 1 funta te moke se naredí 1 funt mlèka, iz $2^1/_2$ funta pa 1 funt mesa. Mléko in meso dobro poplačate ogeršične preše, in obilno pomnoženi gnoj pride vès zastonj gospodarju, kteri dobro redí svojo živino.

Če bi treba bilo to komu še natančniši dokazovati, da le dobro rejena živina dobiček in sicer dvojni dobiček donaša gospodarju, naj gré le v tako deželo, kjer takošne živine celó ni, ktera bi se na dan le na pol ali čez pol nasitila, kakor pri nas, — naj gré, pravimo, na Angleško! Tam bo vidil: kaj se pravi živinoreja, — tam bo vidil, da noben gospodar nima več živine, kakor toliko, kolikor je prerediti, to je, dobro prerediti zamore, zakaj njim je do zadnjega znano: kdaj se pravi dobiček pri živinoreji začne. Bistra glava in tanke skušnje vodijo angleškega živinorejca.

Kmetijske skušnje.

(*Novi svilodi ali židni červi*). V Toskani že dve leti poskušajo iz jutrovih Indij prinešene svilode (židne červe) izrediti, pa dosihmal ni šlo po sreči. Letos je vendar ta reč po sreči šla profesorju Pavlu Savi-tu, ki je seme (jajčica) tega indijanskega červa iz Malte dobil. Živí se ta červ od perja ricinovega drevja (ricin (ricinus) ali palma Kristusa rase v Indii, Afriki in Ameriki divja; iz njenega semena se napravlja dobro znano zdravilno olje „oleum ricini“) in od njegovega rojstva noter da se v mešičke zavije, preteče 40 dní, tedaj je v Toskani mogoče eno poletje tri rodove in trikratni pridelk imeti. Pravijo, da ta svila je še bolj močna od naše navadne. — Da bi pač vse to tako gotovo bilo, kakor se pripoveduje!

(*Žito po toči vsejano*). V več krajih Krajnskega so pustili lani, ko je toča polje pobila, žito posebno pa pšenico, ki jo je toča popolnoma poklestila, v zemlji, češ, da bodo iz v zemljo zabitega semena drugo leto pridelk imeli in si tako lansko zgubo z letošnjim pridelkom saj nekoliko nadomestili. Al — skušnja ta se je tako slaba skazala, da je gotovo nobeden ne bo vdrugič poskušal. Njive so bile s plevélom zarašene in pridelka sila malo. Ta skušnja očitno poterdi, da vsako polje mora dobro izorano in zrahljano biti, — če ne, se ne sponaša noben sad dobro.

Potovanje po okrajnah natoroznanstva.

Žveplo in njegove zveze.

V 51. listu smo povedali, da v žrelih mnozih gorá, ki so nekdaj gorele, pozneje pa je ogenj v njih ugasnil, je sila sila veliko žvepla nakupičenega. Le jemati ga

je treba iz teh zakladov, in dosti ga je za vse fabrike in obertnije, ki ga potrebujejo za mnoge izdelke. Laška dežela je bogata žvepla, kterega je v ognjobljuvnih gorah Pozzuoliških (blizo Napole) in Toškanskih toliko, da vsako leto se ga dobí 20 do 30 tisuč centov, to je, skor 5. del vsega, ki ga nemške dežele potrebujejo.

Pa tudi v nekterih druzih deželah je žvepla dovelj, ki se koplje tam pa tam z gipsom, glino, kamnito soljo in mnogimi rudami in se potem topí in čisti v posebnih pečéh. Žveplice v Sicilii so od nekdaj naj bogatejše bile; v letu 1852 ga je iz same Sicilije 1,890.000 centov na prodaj bilo. Tudi na Španjskem, posebno blizo Trafalgara, v Galicii pri Svoscovicah, na Horvaškem pri Radoboju in na druzih mestih se najde žvepla na kremenitih skladih v glimerjevih šibrah, v prestopnih apníkih in v gipsu s kamnito soljo navdanem.

Al še veliko več ga je v družbi s kovinami in v združbah žveplene kislíne s kovinskimi okisanci in zemljami. Ali so pa tudi te žveplene kovine, ktere so rudarjem znane pod imenom prodcov (Kiese), léskov (Glanz) in blíščev (Blenden), stvar nekdanjega podzemeljskega ognja, nihče gotovo ne vé.

Pa ne le v terdem kamnju in v rudah se nahaja žveplo. V studenčnici in deževnici raztopljeno gré s temi vodami v zemljo, kjer se je kolikor toliko napivajo rastline, in po rastlinah gré v život ljudí in žival. Ravno naj imenitniši deli, iz kterih živalske in rastlinske životnice (organismen) obstojé, to je, beljakovci imajo žvepla v sebi, čeravno ne toliko, da bi se iz njih dobival za obertnije in fabrike, pa vendar toliko, da se vidi, kako tesno je z vsim življenjem žveplo zedinjeno. Vsi deli, v kterih je belják, tedaj ne le jajca perutníne, ampak tudi naša in živalska krí, mesó, lasje in dlaka in scavnica imajo žvepla v sebi; med semeni so tiste naj bolj tečne za jéd, ki imajo naj več beljáka (tedaj tudi žvepla) v sebi, kakor grah, bob, leča; in v nekterih koreninah, kakor v hrenu, je žveplo poglavitni obstojni del. Kadar gnijó, razodevajo po smradu, da je vodeni gaz zedinjen v njih z žveplom, in če več let kupi človeškega blata kje ležé, se napravljajo včasih po njih celó majhni žvepleni vledenci (kristali).

O zadevah deržavnega zajéma.

Odperto pismice našim kmetom.

Preljubi! Znano Vam je že, da in zakaj so naš presvitli cesar novo veliko posojilo razpisali in gospod poglavar naše dežele so poduk v njem razglasili. Tudi „Novíce“ razjasnujejo to važno zadevo v vsakem svojih listov prav po domače. Pa vendar mislim, da Vam ne bo od več, če Vam tudi jez v kratkem razložim, kako bi Vam bilo mogoče, se novega posojila v svoj največji prid vdeležiti. Poslušajte tedaj, kaj Vam hočem povédati.

Naš presvitli cesar so po izgledu svojih slavnih sprednikov, ki so navado imeli, o nastopu cesarjevanja si izrek ali pregovor izvoliti, pregovor „z zedinjenimi močmí“ izvolili. To je kaj lep izrek; zakaj malokdaj zamore en sam človek s svojo posamno močjó kaj le količkaj bolj težavnega doseči. Če se pa več ljudí zedini, jim je mogoče mnogokrat kaj doseči, da se je čuditi.

Tako nas učí skušnja, da so, na priliko, marsiktere fare z „zedinjenimi močmí“ najlepše cerkve sozidale, ker so vsi farmani skozi več let, slednji vsaki teden, kaj malega na stran pokladali in si tako s časom lepo število dnarjev nabrali.

Fara je imela na priliko 3000 duš ali 300 hiš, in vsaka hiša je mogla v tednu dvajsetico dati, ktero si je kdo iz družine na tergu ali z delom zaslužil. To je dalo vsak teden 300 dvajsetic ali 100 gold., kar v letu ali v 52 tednih 5200 gold. izda. V dveh letih je že 10.400 gold., v treh 15.600, v štirih 20.800 in v 5 letih že 26.000 gold. S temi dnarji se da že kaj lepa cerkev na deželi sozidati.

Ali vidite, kaj se dá s stanovitnostjo in z zedinjenimi močmí“ opraviti?

Ravno tako, mislim jez, bi imeli Vi z novim posojilom storiti.

Če bi bilo posameznemu prepušeno, se z 20 gold. ali tudi s 50 gold. posojila vdeležiti, jih je pač malo, kteri imajo gotovega dnarja koj pri roki (ker je za podpis za 20 gold. desetice, in za 50 gold. pa dvajsetice skozi tri leta treba), ali pa nimajo toliko stanovitnosti, da bi skozi več časa po malem večje število pristranjali. Tudi je dobiček, ki tacega posamnega doletí, premajhen, da bi mu veselje delal, ker 20 gold. samo en goldinar, in 50 gold. posojenih le $2^1/_2$ gold. letne obresti daje.

Če se pa cela soseska ali fara, ali v krajih, kjer so te majhne, več njih zbere in koga postavijo, kteri vsako nedeljo natanko pobera, kar zamore sledniji dati in to potem vsačih pet tednov davkni gosposki izročí, se zamore že v treh letih toliko dnarjev nabrati, da se bodete čudili, če Vam jih v tem-le izgledu prerajtam.

Vzeti hočemo:

1. da ima fara 2000 duš ali kakih 200 hiš;
2. da upa, da bo samo tri leta vplačevati treba;
3. da sklep storí, eden za vse — vsi za enega 50 deržavnih dolžnih pisem ali obligacionov po 100 gold. vzeti, kar bi jo 4750 gold. stalo, ker vsako tako pismo 95 gold. veljá.

Ti dnarji se s tem naberejo, da vsaka teh 200 hiš vsak teden $9^1/_2$ krajc. v občno dnarnico odrajta. Ker pa hiše navadno nimajo enacega premoženja, bi bilo najbolje, če bi gospod fajmošter, župan ali kdo drug že pred pravičen prevdark naredil, po kterem se ravnati bi pa vsak primoran bil. Zakaj najpervo je tù, da vsako nedeljo 31 gold. 40 kr. vkup pride, da je mogoče vsačih 5 tednov (to so predpisani obroki ali briśti za plačevanje) 158 gold. 20 kr. davkni gosposki oddati.

Iz tega previdite, da se po takem v 30 obrokih ali v treh letih ravno potrebnih 4750 gold. nabere, da smo tedaj prav rajtali. (Konec sledí.)

Lep spominek.

Ni ljubšega ljudomilemu sercu, kakor svojím ljubim kak spomin podeliti ali zapustiti, in nič nam ni dražji od spominka, ki smo ga od ljubljenega človeka prejeli. Velikrat je to kaka dragocena reč, velikrat pa tudi le kaka malenkost, ki pa vendar za nas manjši vrednosti nima; včasi nas dar ne spomni le na daritelja, ampak tudi na kako manj ali bolj važno prigodbo, na djanje, ki je v zvezi z darom ali pa z dariteljem; in tedaj ima spomin za nas tolikanj večjo dvojno vrednost. Vendar volitev tacega spominka ni vselej srečna, zakaj večkrat se izvolijo v to rečí, ki so sicer dragocene, pa se lahko ubijejo, in saj lahko zgine spominek in ž njim tudi spomin. Naj več spominkov je tudi tacih, da imajo sicer veljavo za-nj, ki jih podelí, in za-nj, ki jih prejme, za njih naslednike pa nobene. Ravno zdaj pa imamo priložnost si spominkov pridobiti, ki ostanejo in imajo resnično veljave in to je vdeleženje novega zajéma, h kteremu nas N. V. cesar vabijo. Že za 19 gold., pa tudi za več zamoremo zadobiti tak spominek za svojega otroka, za tacega, ki smo mu pri kerstu ali pri birmi botri bili, za zvestega posla, za hrabrega vojšaka, ki za nas v vojsko gré itd. in si ne le spominek hvaležnosti v njegovem sercu, temuč tudi svojega domoljubja postaviti, kér s tem tudi po moči deržavi pomagamo, ob času, kjer pomoči za naš blagor tako silno potrebuje; in gotovi moremo biti, da se bo obdarovani nar manj dvakrat v letu, pri prejemanju obresti hvaležno nas spomnil; on

ima pa še to veselje, da kadar se njegova zadnja ura bliža, spomin naš enemu svojih ljubih v denarni veljavi žapustiti zamore.

Ni ga torej lepšega spominka kakor vdeleženje novega deržavnega zajéma. Dr. H. C.

Ozir po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Dalje.)

Število stanovnikov v Petrogradu, čeravno se hitro in močno naraša, je še zmiraj premajhno, da bi življenje v njem sploh tako živo bilo, kakor se smé pričakovati od tako velicega stolnega mesta. Ako bi tudi vsih 500.000 ljudí, ki jih šteje Petrograd, z ženami in otroci neprenehoma po ulicah se vêdlo, bi vendar slednji za-se imel 400 čevljev prostora in še le na vsacih deset korakov bi popotni srečal popotnega. Zatega voljo se čudi vsak ptujec nad praznoto in dolgočastnjo tega sicer krasnega mesta. Na več velicih ulicah dostikrat celi dan nič druzega ne vidiš kakor samoten voziček derdrati, ki je enak samotnemu čolniču na velikem morju, ali pa memo veličanskih poslopij tam pa tam pešíco ljudí šetati.

Stanovavci Petrograda so taka zmes različnih narodov, da enacega malo kje vidiš. Ni ga skor naroda na svetu, od kterega bi se ne vidilo tukaj manj ali več oséb. Koliko narodov je, ki so tù na domači zemlji in kterim je Petrograd njih poglavno mesto. Poglejmo le vojake: tù je eno kardêlo kavkaškega ljudstva, drugo tatarskega, tretje Finov, četerto Kozakov itd.; vse te ljudstva morajo v Petrograd pošiljati nekoliko izvoljencov, ki v zastavo zvestobe in vérne udanosti svojih bratov do rusovskega cara bivajo leto in dan v stolnem mestu. Tù vidiš Kozaka, ki z dolgo sulico jaha urnega konja, kakor da bi imel Francoze derviti, — tam zagledaš Čerkesa, ki v svoji bogati opravi in od nog do glave oborožen se vadi v vojaškem početju; — se oberneš na drugo stran, ti pride mogočni Krimec naprot, kteremu na obrazu vidiš, da ni pozabil svojih štep in svojega boga Allah-ta, — ali pa zagledaš rusovske vojake vsacega polka, ki v dolzih verstah marširajo po ulicah in v različni opravi, eni so pešci, drugi konjiki, eni grejo na stražo, drugi v kosarne, tretji hitijo h paradi. Vsacega polka jih mora nekoliko v Petrogradu biti.

Ravno tako različnost vidimo med tergovci in sploh v mestnem občenju. Tù ne pogrešaš nobenega europejskega in skor nobenega aziatskega naroda, ne Španjca ne Laha, ne Nemca ne Francoza, ne Angleža ne Turka, ne Buharja v svilni obleki, ne Perzijana, ne Indijana, pa tudi ne šopatega Kitajca ali belozobatega Arabca.

Ogleduj prosto ljudstvo, in ravno tako mnogoterost bodeš zapazil. Tù koračijo tihi nemški kmetje med vpijočimi bradatimi Rusi, šibki Poljci med postavnimi Fini in Esti, Leti z Judi, amerikanski mornarji, Kamčadali in Čeremisi, Muhamedanci, pagani in kristjani, belolični Kavkazani, černi zamorci in rumeni Mongoljci.

Kdor pa hoče pravo življenje po ulicah petrogradških viditi, se mora podati na ulico, ki se imenuje „Nevskoj prospekt“. Ta prelepa ulica (ali kakor Rusi pravijo „oulica“) je 4 vérst dolga, seže od samostana Aleksander-Nevskega do palače Admiralteiskaje in pelje skozi stanišča ubozih noter do poslopij naj bogatejše gospôde sred mesta. Tù vidiš kar hočeš: revšino in bogastvo, capínstvo in krasoto. Na enem koncu te ulice stojí samostan in pokopališče: samota in smert. Za tem pridejo niske lesene koče, živinske teržišča in žganjarije, kjer se razlegajo narodne pesmi rusovskih kmetov, ki popivajo močno „vodko“ kot trezno vodo, — predmestno in kmečko življenje. Če greš naprej, nahajaš zidane hiše po dvoje nadstropij, magacine in štacune s staro robo, ki so jo premožniši mestnjani obnosili in na prodaj dali predmestnikom. Po stari rusovski šegi so vse hiše tukaj rumeno in rudeče pisane; možki vsi so dolgobradci v dolzih kaftanih (suknjah). Malo od tod vidiš že izvožčike (kočijske kočjaže), obríte brade, francoske škrice, in posamezne lepe hiše. Če se konec ulice okoli vogla oberneš, se ti že prikaže veličanska zlata igla na stolpu palače admiralteiskaje, ktera je, tako rekoč, vodnica popotnim po vsih poglavnih mestnih ulicah. Zdaj se že dvigajo poslopja po 3 ali 4 nadstropij visoke, in zmiraj večji nadpisi na hišah, noter do šivarja „Boutona“, ki ima na svoji hiši tako sila velik napis, da vsaka pismenka je vatal dolga. Zmiraj več kočij s čvetero vprego se sreča tù. Zdaj pridemo do Fontanke (tako se imenuje ena struga Neve, ob kteri stojé posebno lepe palače) in na Ančkini most — in tù se začne prav za prav stolno mesto. Zdaj smo kakor na drugem svetu: vse drugo življenje, vse drugo ljudstvo, kočij s čvetero vprego, da se človek komaj ogibuje. Kar mesto le mičnega imeti zamore, se vidi od Ančkinega mosta do Admiralteiskaje. Pa tudi vsak petrogradski gizdelín vzame vsaki dan svojega prijatla pod pazdiho in ga pelje na to mesto, ki je naj bolj živo na severni strani, ki je sončna stran, kjer se sleherni naj raji sprehaja. V Genovi bi bila južna stran, kjer ondi vse po senci hrepení, kakor tù po soncu.

Ker je izmed petrogradških stanovavcov 60.000 vojakov, je vsak deveti človek, ki ga srečamo na ulicah, voják, kteri je dan na dan v vojaški opravi. Ni tedaj preveč, če rečemo, da polovíca Petrogradčanov tičí v uniformah, ker zraven 60.000 vojakov je skor ravno toliko cesarskih in druzih vradnikov, učenikov in učencov, policajev, lakajev, strežajev itd., ki vsi nosijo uniforme. Vendar ni res, kar nekteri popotniki pravijo, da prosti frak in prosta suknja tù nič ne veljá, ker velika množica, veliki in mali gizdelini, mnogo rusovske gospôde in večidel ptujcov nosijo frake in suknje.

(Dalje sledí.)

Nove slovenske bukve.

Oče naš. Povest za keršansko mladost in keršansko ljudstvo, iz nemškega (Dr. Anibas-a) poslovenil Fr. Malavašič; natisnil in založil J. R. Milic v Ljubjani.

Mična povést iz časa francoskih vojsk preteklega stoletja, polna lepih naukov za mladost in odrašene, se vije skozi 7 oddelkov, kterih vsaki ima za nadpiseno prošnjo iz „očenaša“. Gosp. Malavašič, ki je že marsiktere pobožne bukvice poslovenil, je tudi to povest v gladkem in vsakemu otroku lahko umevnem jeziku spisal, in gosp. Milic jo lično natisnil in z lepo podobico ozaljšal. Je tedaj ta knjižica na vsako stran hvale vredna, in se posebno priporoča za šolske darila. Cena ji je mehko vezani 40 kr., v zalem vezku za prêmije po 50 krajc.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Maribora nam med drugim piše gosp. prof. D. Terstenjak sledeče, kar se vsim tistim naznaniti podvizamo, ki so nas že popraševali, kdaj pride spet kaj od gosp. Davorina v „Novíce“. Takole piše: „Obljubil sem Vam prineskov za naše ljube „Novíce“, pa nisem še bil mož beseda; al nisem jez tega kriv. Po dobrih prijateljih dobivam iz raznih knjigarin toliko knjig, pa vsako le za malo časa, da noč in dan moram prebirati in potrebne rečí ekscerpirati in tako od 1. aprila nisem še nobenega članka pisati utegnil. Al — mož beseda Vam vendar bom, čeravno kasneje, ker mnogo mnogo važnega imam že nabranega. Pervega augusta odidem v Sisek, Osék in v Srêm.

Od Metlike 23. julia. Zimno sternje se je to leto v naši okolici, kjer ni toča skropila, prav dobro obneslo. Pšenice so bile vendar tako polno- in jederno klasnate, da že zdavnej ne tako; kopa daja čez kupljenek. Pa tudi jari sadež in poletna setev prav lepo kaže. Debelače (koruze) so tako lepe, da se jih človek ne more zadosti nagledati. Po dva in tri klase nosijo debele in širokopirnate stebla. Nadjali smo se, da tudi krompir nas bo to leto z obilnim in zdravim pridelkom razveselil; al že se gnjiloba hudo na njem prikazuje. Čez vse pak je nas te dní terta preplašila. Grojzdna bolezen se v naši okolici zopet prikazuje. Včeraj sem tù v Metliki neko neizrečeno lepo in grojzda polno brajdo pregledoval, pa nisem ne enega zdravega grojzda na njej našel, ampak vse je neka plesnjína popalila, da bodo, pred ko ne, v kratki dôbi sognjili. Tudi po nogradih so ljudje to žalostno prikazen zapazili. Kaj bo, če Bog ta poglavitni žitek našemu selanu odvzame? Vse bo moralo preje ali kasneje za beraško palico poprijeti, ali pa za gladom počasi hirati. Borovčan.

Iz Ljubljane. Od gosp. Cigaleta smo iz Dunaja prejeli pervih 140 pisanih pôl za nemško-slovenski slovár, ki pride na stroške milostljivega gg. knezoškofa ljubljanskega na svetlo. Po kratkem pregledu pridejo berž v natis. Ker gosp. Cigale dostavlja na dostojnih mestih tudi slovenske pregovore, jih je dostavil tudi pod pismenko A nekoliko. Za nemški „Wem Gott ein Amt gibt, dem gibt er auch Verstand“ ni mogel primernega slovenskega pregovora najti. Če ga kdo vé, je prijazno prošen, ga nam naznaniti. Sploh se bomo obračali po „Novícah“ na prijaznost jezikoslovcov slovenskih, ako se bo primerjalo, da bi se pri obilnih pripomočkih, iz kterih slovár izvira, vendar kakošna reč ne izvedila; saj več očí več vidi. — Sl. ministerstvo nauka je nasvèt tukajšnega c. k. vodstva realnih šol poterdilo: naj se v natisu naravoslovskih bukev za realne šole nemškim tehničnim izrazom pristavljajo slovenski. — V pondeljk so se začele preskušnje zrelosti učencov 8. gimnazialnega razreda, za ktere se jih je oglasilo izmed 40 učencov 24. — Predvčerajnem je bilo v ljublj. deželni kasi že 486.000 fl. za zajem podpisanih.

Novičar iz mnogih krajev.

Čedalje večje vdeležbe deržavnega zajema se slišijo od vsih straní; na Dunaji se je več bankirjev vdeležilo po več milionov in mnogo mestnih dnarnic iz več krajev in posamnih posestnikov po več sto tisuč gold.; tudi presv. cesar se je iz svoje kase vdeležil z 1 milionom in 200.000 fl., nadvojvoda Albreht z 1 mil. itd. — Po naj višjem sklepu od 29. p. m. se ima po tertji bolezni poškodovanim soseskam na Tiroljskem odpustek davka za leto 1853 tako odmeriti, da, kdor je za tretji del srednjega doneska v svojih nogradih poškodovan, naj se mu odpustí tretjína letnega davka, za 2 tretjini škode naj se mu odpustite 2 tretjini davka, če je pa škoda čez 2 tretjini, naj se mu odpustí vès davek. — Na Tiroljskem, pa tudi na Laškem je spet terta zlo bolna; na Napolitanskem bolehajo enako kakor krompir tudi paradižarji. — V Terstu in pošebno na Laškem pada žitna cena močno. — Na Francoskem bo komaj srednja letina. — Na rusovsko-turškem bojišču se zadnje dní ni nič posebno važnega primirilo. 12. dan t. m. je prišel iz Petrograda kurir v Bukurešt s pismom, v kterem rusovski car poterjuje novo osnovo vojskovanja, ki mu je predložil general Goršakov in po kteri ima rusovska armada spet prijeti Turke. Rusi ne bojo zapustili podonavskih knežij, ako je res, da je Goršakov boljarjem rekel, da hoče Moldavo in Valahijo z 200.000 vojaki braniti zoper vsacega sovražnika. Od druge straní pa se sliši, da je car pripravljen, te knežii ob svojem času zapustiti, ako austrianska vlada zaverže zavezo, ki jo je turška vlada sklenila zavolj omenjenih knežij. Če je to res, se bo pogojevanje gotovo dalje vleklo. Konec tega mesca se pričakuje iz Londona in Pariza odgovor: kaj menite imenovane vladi zastran odgovora, ki je unidan došel od rusovskega cara na Dunaj, in kterega jima je austrianska vlada poslala v prevdark. — Pruska vlada je sklenila vojaških konj nakupovati in svojo armado za vojsko pripraviti ali, kakor Prusi pravijo, „mobil“ narediti. — Nov izgled, kako vsaka armada svoje mertve in ranjene šteje, nam kažeta spet turška in rusovska vladna razglasa o poslednji vojski poleg Gjurgjeva: Turki pravijo, da so z veliko silo Rusom to terdnjavo vzeli in je bila vojska strašna, da je padlo 5000 Rusov, sila veliko pa jih je ranjenih bilo, sami pa so imeli mertvih in ranjenih skupej le 500; — Rusi pa pravijo, da so prostovoljno zapustili to terdnjavo, da je Turkov padlo 3000, samí pa so imeli celó malo mertvih in ranjenih. Ali ni to čudno?! — Turki se namerjajo iz Gjurgjeva drugi Kalafat napraviti. — Generalu Krulevu ni bila roka odstreljena, ampak generalu Garlovu. — Govorí se, da Rusi vsaki čas pričakujejo novega napada na Odeso, ker se angleško-francoske barke namerjajo, v ti luki čez zimo ostati. — Berda z nahijo Belopavleviško so se hotle vzdigniti zoper kneza černogorskega, ki pa je 13. dan t. m. z 7000 vojniki nad nje šel in punt v začetku zaterl. Med Černogorci in Turki je mir. — Turška vlada je ustavila vojskine priprave v Serbii. General Kničanin je še zmiraj zlo bolan. — V Španii je zmagala ustaja; kraljica je generala Espartera poklicala: naj sostavi novo ministerstvo.

Grof in mlinarjeva hči.

Nemška narodna.

Iz grada jezdi grof na lov,
Za grofom trop služabnikov.

Ko skoz dolino jezdijo,
Pri vodi mlin zagledajo.

Sprelepa hči mlinarjeva
Skoz oknice je gledala.

„Oj mlinar, daj mi hčerico,
Scer zasmodim ti hišico!“

»»Če hišico mi zasmodíš,
Še hčerke moje ne dobíš““.

Očeta je ob glavo del
In materi je glavo vzel.

In tretjikrat zasuka meč,
Odseka bratu glavo preč.

Na konja hčerko posadí
In ž njo naprej jo zakadí.

V planjavo ko pridirjajo,
Devet gradov zagledajo.

„Devet gradov tam mojih glej,
Tam grofinja ti boš odslej!“

„„Gradove ogenj naj požgè,
Kervavi meč naj te zatrè!““

In godejo in piskajo,
Nevesto v hišo peljejo.

„Napij se vina starega
In bod' sercá veselega!

„„Ne pijem vina starega,
Ne bom sercá veselega.““

„„Očeta si ob glavo del
In materi si glavo vzel.““

„„Še tretjikrat zasukal meč,
Odsekal bratu glavo preč!““

Minul je dan in noč prišla,
Se družba spat je spravljala.

In godejo in piskajo,
Nevesto v sobo peljejo.

Poznó o tihej polnoči
Se grof iz spanja prebudí.

Poljubit hoče usta nje,
Al ljubica je — mertva že.

J. Stefan.

Loterijne srečke:

V Terstu 15. julia 1854: **19. 1. 53. 75. 83.**

Prihodnje srečkanje v Terstu bo 26. julia 1854.

na Dunaju / v Gradcu } 19. julia 1854: **49. 59. 26. 40. 68.** / **41. 34. 60. 44. 30.**

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 29. julia 1854.

☞ Današnjemu listu je priložena dokladica „od novega posojila“.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*